

Begrotingsbrief 2016-2019

Inleiding en samenvatting

Hierbij bieden wij u de Begrotingsbrief 2016-2019 aan.

In deze brief geven wij u inzicht in de externe autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand beleid. Voorts is opgenomen het meerjarenperspectief van de begroting 2016-2019 - gebaseerd op de meerjarenbegroting 2015-2018 en de besluitvorming, die nadien door uw raad heeft plaatsgevonden- en nieuwe beleidswensen.

Rekening wordt gehouden met de uitvoering van het Coalitieakkoord 2014-2018. De uitvoering van nieuwe plannen en initiatieven, mede gebaseerd op het nieuwe Coalitieakkoord, brengen in bepaalde gevallen financiële lasten met zich mee. De daarvoor benodigde financiële ruimte is meegenomen in het meerjarenperspectief (nieuw beleid).

Uitgangspunt is het realiseren van een sluitende begroting voor de jaren 2016-2019. De voorstellen leiden tot een sluitende meerjarenbegroting.

Ontwikkelingen binnen de programma's mede in relatie tot het nieuwe Coalitieakkoord 2014-2018

In het Coalitieakkoord 2014-2018 zijn beleidsvoornemens voor de komende jaren geformuleerd. In de beleidsbegrotingen voor die jaren worden deze voornemens uitgewerkt.

Hieronder volgen ontwikkelingen binnen de programma's van de beleidsbegroting, die nu en in de komende jaren gaan spelen en – voor zover nu te overzien – mogelijk van invloed kunnen zijn op de meerjarenraming. Uitgangspunt is, dat financiële ruimte voor nieuw beleid opgebracht wordt door herprioritering binnen het bestaande beleid of door al aanwezige ruimte in de begroting.

Programma 1 Woon- en leefomgeving

Actualisatie structuurvisie.

Uw raad heeft in mei 2015 de startnotitie vastgesteld om te komen tot de actualisatie van de structuurvisie Olst-Wijhe. Na het vaststellen van het projectplan zal de actualisatie ter hand genomen worden. Een realisatiehoofdstuk en de bijstelling van de nota Bovenwijkse voorzieningen maken daarvan deel uit. Het besluitvormingstraject over de structuurvisie is gepland voor 2016. Financiële dekking van de kosten is geregeld in de startnotitie. De kosten ad € 65.340 worden gedekt uit de beschikbare middelen Binnenstedelijke vernieuwing (stand per 1 januari 2015 € 125.000).

Actualisatie bestemmingsplannen en anticiperen op Omgevingswet

Bestemmingsplannen mogen op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) niet ouder zijn dan tien jaar. De wet sanctioneert dit door te bepalen, dat gemeenten geen leges mogen heffen voor aanvragen omgevingsvergunning als een bestemmingsplan geldt, dat langer dan tien jaar geleden is vastgesteld. In 2013 is in onze gemeente het project 'actualisatie en digitalisering bestemmingsplannen' conform planning nagenoeg afgerond. De vele oude versnipperde bestemmingsplannen zijn geactualiseerd en geclusterd in grotere logische gebieden.

Er resteren nog enkele "vlekjes", waarvoor geen actueel bestemmingsplan geldt. Dit betreffen gronden aan de noordkant van Noordmanshoek, aan de zuidkant van Zonnekamp en een gedeelte van de Industrieweg Olst (het Polletje en het voormalig bedrijfsterrein Beltman Transport). Deze gebiedjes zijn niet opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied, respectievelijk het bestemmingsplan Olst, omdat hiervoor destijds ontwikkelplannen bestonden naar bedrijventerrein en/of woningbouw. Voorgesteld wordt om deze relatief kleine gebieden 'mee te nemen' bij het eerstvolgende veegplan Buitengebied (2016) respectievelijk de actualisatie van het bestemmingsplan Olst (2018).

De afronding van het actualisatieproject betekent echter niet, dat we klaar zijn. De wettelijke herzieningsplicht blijft gelden. De eerste geactualiseerde bestemmingsplannen lopen alweer tegen de tien jaar grens aan en zullen opnieuw geactualiseerd moeten worden. Deze plannen zijn ook nog niet gedigitaliseerd volgens de geldende standaarden, wat het actualiseren kostbaar maakt.

In de begroting is jaarlijks € 21.000 opgenomen voor het actualiseren van bestemmingsplannen. We hebben moeten constateren, dat dit bedrag niet voldoende is om alle bestemmingsplannen tijdig te

actualiseren. Het komt er op neer dat in 2016 € 150.112 en in 2017 € 48.112 extra nodig is. Het resultaat is dan wel dat we in 2018 beschikken over één actueel en 'omgevingswetproof' bestemmingsplan voor het hele stedelijk gebied.

Daarnaast speelt de verwachte invoering van de Omgevingswet in 2018. Deze wet heeft veel impact voor gemeenten, veel meer dan bijvoorbeeld de invoering van de Wro en de Wabo destijds. Het betreft de grootste wetgevingsoperatie sinds de invoering van de Grondwet in 1848. De VNG stelt, dat de wet zo'n majeure opgave is voor gemeenten, dat sprake is van een paradigmaverandering. Dat betreft niet alleen de toepassing van de wet, maar ook het implementatietraject in de organisatie. De Omgevingswet past in de maatschappelijke trend, dat er meer aan de samenleving wordt overgelaten, dat er door gemeenten in ketens wordt samengewerkt, dat informatie centraal voor iedereen toegankelijk is, dat de overheid burgers en bedrijven interactiemogelijkheden biedt, dat de regelgeving vermindert, dat procedures worden vereenvoudigd en dat de afhandeling wordt gedigitaliseerd.

Uit onderzoek blijkt, dat het zeker voor kleinere gemeenten, relatief veel kosten met zich mee zal brengen om goed op deze wet te zijn voorbereid. Op dit moment is er nog geen budget begroot voor het voorbereidingstraject op de Omgevingswet. Omdat wij nog niet met de voorbereiding zijn begonnen, is op dit moment moeilijk in te schatten, wat de voorbereiding vraagt aan interne en externe kosten en kosten voor bijvoorbeeld nieuwe informatiesystemen. Hiervoor wordt in het eerste kwartaal van 2016 een startnotitie aan uw raad voorgelegd.

Samenvattend: om de actualisatie van bestemmingplannen vorm te geven zullen in de meerjarenbegroting de volgende middelen als nieuw beleid gereserveerd moeten worden voor dekking van de kosten:

- 2016: € 150.112;
- 2017: € 48.112.

Olst, mooier aan de IJssel

Plaatselijk Belang Olst heeft het initiatief genomen om Olst aantrekkelijker aan de IJssel te maken. De doelstelling van dit project is om de vitaliteit en aantrekkingskracht van het dorp Olst via een toeristisch recreatieve verbinding tussen de IJssel en het dorp te vergroten om zodoende een betere aansluiting te krijgen tussen het dorp en de IJssel voor een brede doelgroep (recreanten, toeristen en eigen inwoners). Op 10 december 2013 hebben wij besloten dit initiatief te onderschrijven en als gemeente dit initiatief tijdens de eerste projectfases te faciliteren via gemeentelijke inzet, kennis en deskundigheid. Dit is conform de uitgangspunten, zoals vastgesteld rondom overheidsparticipatie. De gemeente faciliteert een initiatief, maar de trekkersrol en de regie ligt in dit geval bij de initiatiefgroep Plaatselijk Belang Olst. Het afgelopen jaar heeft de initiatiefgroep vooral geïnvesteerd in draagvlak in de Olster samenleving. Zij zijn gezamenlijk een plan aan het opstellen, dat op dit draagvlak kan rekenen. De concrete invulling voor dit gebied, dat uiteindelijk uitgewerkt moeten worden in deelplannen, wordt nog met de gemeente besproken. De benodigde gesprekken met andere externe partijen zijn deze zomer in volle gang.

De begeleidingskosten in deze fase worden betaald uit de reserve Binnenstedelijke vernieuwing. Via de tweede bestuursrapportage komen wij met een voorstel voor een begrotingswijziging, waarin dit wordt geformaliseerd. Het is nog onduidelijk, welk beroep op de gemeente wordt gedaan om het project uitgevoerd te krijgen.

Leader/Kracht van Salland

Er is een nieuw Leaderprogramma over de periode 2015-2020 (met een mogelijke uitloop naar 2022). Uw raad heeft er mee ingestemd om garant te staan voor een bijdrage van € 300.000 dan wel om een intentieverklaring voor de financiële deelname uit te spreken.

De afgelopen Leaderperiode 2007-2014 is zeer succesvol geweest, waarbij de daadwerkelijke investering beduidend hoger is uitgevallen dan geraamd. Dit komt, omdat we naast Leader ook andere financieringsbronnen hebben aangeboord, zoals de POP gelden voor duurzame energie en de provinciale regelingen, gericht op sociale kwaliteit en erfgoed. De totale investering bedroeg 12,5 miljoen euro. De vermenigvuldigingsfactor van het ingezette EU budget is 4,63. Dat is beduidend hoger dan vooraf was beoogd en verwacht. Ook de private bijdrage is in werkelijkheid een stuk hoger uitgevallen; deze was uiteindelijk 5,4 miljoen euro (43% van de totale kosten).

Bij de vaststelling van de Jaarstukken 2014 heeft uw raad ermee ingestemd de vrijval van € 90.000 te reserveren voor de uitvoering van het programma De Kracht van Salland-Leader 2015-2022.

Jaarlijks bij de Kadernota of begroting zullen wij aangeven, welk beroep op financiële ondersteuning van de gemeente wordt verwacht voor de uitvoering van concrete projecten. Er wordt binnen dit programma niet met jaarprogramma's gewerkt, maar projecten worden geselecteerd op basis van openstellingstermijnen.

Voor 2016 is een grove schatting gemaakt: verwacht wordt dat het gaat om een bijdrage van € 26.000.

Wij stellen uw raad voor deze budgettaire ruimte bij de begroting beschikbaar te stellen. In onze verantwoordingsrapportages zullen wij aangeven, waaraan het budget daadwerkelijk is besteed, waarbij we ook de suggestie betrekken om bij de projecten te stimuleren, dat er inzet plaats heeft van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Integraal beheer openbare ruimte

Uit ons onderhoudsplan wegen 2015 blijkt, dat onze wegen er redelijk goed bij liggen. Voor de komende vijf jaren is het huidige budget naar de inzichten van nu toereikend.

Voor de structurele uitgaven binnen de functies openbare ruimte wegbeheer en groen is voor het meerjarenperspectief de beleidsmatige invulling op basis van het "integraal beheer openbare ruimte" (IBOR) van belang. Op basis van dit beeld zal een zogenoemd *knoppenplan groen-grijs* aan uw raad worden gepresenteerd.

Hierin worden ook de financiële consequenties van de taakstellingen, die zijn opgenomen in de verschillende heroverwegingsoperaties vertaald naar de consequenties voor de beeldkwaliteit van de openbare ruimte. Om dit te kunnen presenteren is de invoering van een basiskaart grootschalige topografie (BGT) randvoorwaarde. Naar verwachting kan begin 2016 het knoppenplan worden gepresenteerd en kunnen bestuurlijke afwegingen worden gemaakt. Aan de hand daarvan kunnen we beoordelen of de consequenties van het beleid van de afgelopen jaren aanvaardbaar zijn, ook in relatie tot de uitkomsten van de burgerpeiling 2014 (in het kader van [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl)) met betrekking tot het onderhoud van openbaar groen. Daarbij wordt ook het vraagstuk van meer grasbetonstenen langs de IJsseldijk betrokken.

Dit betekent, dat voor het meerjarenperspectief 2016-2019 nu nog geen voorstellen kunnen worden voorgelegd.

Leges omgevingsvergunningen

De opbrengst van het product omgevingsvergunning, activiteit bouwen laat in de jaarrekening 2014 een nadeel zien van € 41.800.

Bij de tweede bestuursrapportage 2014 is al een "tegenvaller" van structureel € 100.000 ingeboekt. Een nadere analyse leert, dat de ontwikkeling over het eerste kwartaal van 2015 de lijn uit 2014 doorzet: de aantallen aanvragen stijgen, maar de legesinkomsten blijven achter, omdat sprake is van meer kleinere verbouwingen. Dit zou mogelijk opnieuw op een nadeel kunnen duiden.

Vooralsnog wordt deze nog niet meegenomen in het meerjarenperspectief, omdat nog niet goed in te schatten is hoe bijvoorbeeld factoren als economisch herstel en ontwikkelingen op de woningmarkt uiteindelijk deze post verder zullen gaan beïnvloeden.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)

Per 1 januari 2015 is het takenpakket van de RUD verbreed met de Bouw- en RO-taken. Deze besluitvorming moet nog geïmplementeerd worden. Naar verwachting levert deze verbreding geen extra financiële verplichtingen op.

Daarnaast wordt gestreefd naar een doorontwikkeling van de informatievoorziening binnen de RUD. De kosten van deze doorontwikkeling zullen naar verwachting pas in 2016 duidelijk worden.

Actualisering gemeentelijk rioleringsplan

In 2015 wordt het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) Olst-Wijhe en het meerjarenonderhoudsprogramma geactualiseerd, waarbij alle ontwikkelingen worden meegenomen. Dan kan ook een goed beeld worden gegeven van de benodigde hoogte van de Voorziening riolering en de rioolheffing voor de komende jaren.

Programma 2 Veiligheid

Geen bijzonderheden.

Programma 3 Economie, recreatie en toerisme

Samenwerking economische ontwikkeling Regio Zwolle

Op basis van het Coalitieakkoord is ten behoeve van de versteviging van de economische samenwerking in de regio Zwolle een bedrag van € 11.800 structureel in de meerjarenbegroting 2015-2018 opgenomen. Bij de aanbidding van de begroting 2015 hebben wij u gemeld, dat dit jaar de evaluatie van de samenwerking tot nu wordt afgerond en een Toekomstverkenning voor de komende jaren zou worden opgesteld. Deze verkenning is inmiddels afgerond en voor u beschikbaar. Op basis van de verkenning is er voor de economische samenwerking als doelstelling afgesproken tot 2020 een groei van de werkgelegenheid te realiseren van 7 %.

Wij hebben de intentie uitgesproken (onder voorbehoud van instemming door uw raad) om ons voor de komende vier jaar weer aan de regionale samenwerking te verbinden onder de volgende voorwaarden:

- er dient sprake te zijn van een brede coalitie. Alle gemeenten moeten de aanvullende financiering ondersteunen en er dient sprake te zijn van een stevige participatie van de andere O's (publieke en private ondernemers, maatschappelijke organisaties, overheid, onderwijs en onderzoek);
- nader onderzoek vindt plaats naar (de) indicator(en), die voor de meerwaarde/het effect van de samenwerking voor onze gemeente kan worden gebruikt.

Een en ander leidt tot een verhoging van de bijdrage aan de regio Zwolle: in plaats van een vast bedrag van € 3.000 + € 0,50 per inwoner gaan we naar een bedrag van € 1,00 per inwoner ofwel een extra bijdrage van € 5.900 structureel. De nu nog apart beschikbaar gestelde bijdrage voor de algemene bestuurlijke ondersteuning van de Regio Zwolle (€ 3.000) vervalt dan.

Beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur

Aan uw raad is op 1 juni jl. de nieuwe concept beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur voorgelegd. Deze visie vervangt het huidige ontwikkelplan Recreatie en Toerisme 2008 en de Kunst en Cultuurnota 2010-2014. Het betreft een visie op hoofdlijnen. Er is geen sprake van dichtgetimmerde kaders of een concreet uitvoeringsprogramma. Op deze wijze wordt ruimte gecreëerd voor initiatieven van onderop. De gemeente wil gezamenlijk met het maatschappelijk veld de uitdaging aangaan om te komen tot een gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma. Voorheen lag de focus op doelambities, nu is gekozen voor procesambities. Voor de uitvoering van de nieuwe visie is bestaand structureel en incidenteel budget beschikbaar. Aanvullend daarop is voor bepaalde initiatieven een 'aanjaagsubsidie' wenselijk. Voor het jaar 2016: € 29.000 en 2017: € 12.500.

Programma 4 Duurzaamheid

Programma Duurzaamheid

Op 20 april jl. is het Programma Duurzaamheid 2016 – 2020 aan u voorgelegd. Voor de uitvoering van het nieuwe programma is € 175.000 benodigd. De dekking van het programmabudget kan worden gevonden in de reserve Duurzaamheid. In deze reserve is nog een bedrag van € 221.000 beschikbaar. Hieruit wordt ook € 45.000 gefinancierd voor de lopende projecten uit het oude programma.

Programma 5 Jeugd en onderwijs

Jeugdzorg

Voor de taak jeugdzorg is door uw raad met ingang van 2015 een nieuw financieel kader vastgesteld voor het sociaal domein.

Uitgangspunt is om de eerste resultaten en prognoses te betrekken bij de monitor, die in oktober 2015 zal worden uitgebracht. Met uw raad is afgesproken dat de hiervoor beschikbare middelen in elk geval tot en met 2017 binnen het sociaal domein dienen te blijven, terwijl daarnaast een risicobudget is toegevoegd aan de verschillende onderdelen van de decentralisatietaken. Dit betekent, dat in het meerjarenperspectief wordt uitgegaan van een budgettair neutrale uitvoering van de decentralisaties.

Extra budget bekostiging peuterwerk VVE (Voor- en vroegschoolse educatie)

Op 20 april jl. is in uw raad de evaluatie van de notitie Peuterwerk, kwaliteit, educatie en samenwerking 2011-2014 besproken. Geconcludeerd is, dat bij ongewijzigd beleid een tekort op de kosten van peuterwerk en deelname VVE van afgerond € 48.500 per jaar ontstaat. Dit heeft te maken met het feit, dat een lager percentage ouders een kinderopvangtoeslag kan aanvragen dan in 2011 is ingeschat (op 1 januari 2015 lag dit percentage op gemiddeld 70,5%, inschatting vooraf was 75%) en de rijksuitkering VVE volstrekt ontoereikend is voor de bekostiging van de VVE-plaatsen. Eerder konden deze tekorten worden opgevangen door de budgetsubsidie, die de kinderopvangorganisaties ontvingen, maar door de forse korting van 75% op deze subsidies in de heroverweging is dit vanaf 2015 niet meer mogelijk.

In de evaluatienotitie worden twee scenario's voorgesteld, die uitgaan van een aanpassing van ons beleid en/of een verruiming van het financiële kader.

In het door ons aangegeven voorkeursscenario is op grond van het huidige gebruik, € 21.300 per jaar aan extra financiële middelen nodig.

Leerlingenvervoer

De verwachting is, dat de kosten van het leerlingenvervoer met ingang van 2015 € 75.000 hoger zullen zijn dan het geraamde bedrag van € 400.000. De belangrijkste reden hiervoor is, dat de tarieven voor het leerlingenvervoer in het nieuwe contract, dat in oktober 2014 is ingegaan, ongeveer 15% hoger liggen dan de tarieven, die in het vorige contract golden. Deze tariefstijging komt onder andere doordat er voor een beperkte periode van twee jaar is aanbesteed. Er loopt momenteel een onderzoek om te bekijken of al het doelgroepenvervoer, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is (naast het leerlingenvervoer geldt dit ook bijvoorbeeld voor het Regiotaxivervoer) gebundeld kan worden in één contract. Als hiervoor uiteindelijk gekozen wordt dan zal het leerlingenvervoer vanaf het schooljaar 2016-2017 onderdeel uitmaken van dit contract. Een andere verklaring voor het stijgen van de kosten is, dat het aantal leerlingen, dat vervoerd wordt in het laatste schooljaar, met ongeveer 10% is gestegen, doordat met de invoering van Passend Onderwijs nu door het hele jaar heen kan worden besloten, dat leerlingen ergens anders beter passend onderwijs kunnen krijgen. Voor de invoering van Passend Onderwijs was het patroon te zien, dat scholen pas aan het eind van het schooljaar tot het inzicht kwamen, dat een leerling beter op zijn plek was in het speciaal onderwijs. Deze wijziging heeft voor het schooljaar 2014-2015 een kostenverhogend effect gehad.

De wisseling van het schooljaar heeft ertoe geleid dat het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer is gedaald van 116 (eindaantal schooljaar 2014-2015) naar 102 (startaantal schooljaar 2015-2016) leerlingen. Het laatstgenoemde aantal komt overigens overeen met het startaantal in voorgaande schooljaren. De verwachting is, dat net als in het vorige schooljaar het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer in de loop van het huidige schooljaar verder zal toenemen met als gevolg, dat er een tekort zal ontstaan. Er wordt de komende maanden bekeken, welke mogelijke maatregelen er genomen kunnen worden om de kosten voor het leerlingenvervoer in de toekomst te beperken. Hierbij wordt er onder andere gekeken naar de mogelijkheden om kinderen onder begeleiding te leren om zelfstandig met het openbaar vervoer te reizen in plaats van met het leerlingenvervoer. Er wordt voorgesteld om het tekort bij het leerlingenvervoer te dekken met het voordeel, dat bij het collectief vervoer, ook wel Regiotaxi genoemd, zal ontstaan. De reden hiervoor is, dat beide onderdeel zijn van de bundeling van het doelgroepenvervoer.

Decentralisatie huisvesting onderwijs

Sinds 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen voor primair onderwijs verantwoordelijk voor de kosten van het buitenonderhoud aan de schoolgebouwen. Wanneer wij verantwoordelijk waren gebleven voor dit buitenonderhoud dan hadden we de dotatie aan de reserve onderwijshuisvesting vanaf 2015, op basis van het huidige meerjarenonderhoudsplan, moeten verhogen met € 107.000 per jaar. Dat is door deze wetswijziging nu niet nodig. De hoogte van de korting op de rijksvergoeding valt nagenoeg weg tegen de wegvallende kosten voor het buitenonderhoud.

Tegelijkertijd stelt deze wetswijziging de schoolbesturen voor een zeer complexe opgave. De schoolbesturen voorzien grote financiële gevolgen. Gelet op de leeftijd van de schoolgebouwen in onze gemeente zijn in de komende periode grote investeringen nodig, die bij lange na niet gedekt worden door de rijksvergoeding die zij vanaf 2015 hiervoor ontvangen. Investeringen overigens waarvoor zij ook niet

hebben kunnen reserveren. Daarnaast ontvangen de schoolbesturen minder rijksvergoeding dan wij eerder voor deze taak hebben ontvangen en is er sprake van een gewijzigde vergoedingssystematiek (leegstand wordt niet langer vergoed). Dit, samen met de wetenschap dat het leerlingaantal op vrijwel alle basisscholen sterk daalt, plaatst de schoolbesturen voor een complexe opgave.

Mede vanwege het feit, dat wij als gemeente uiteindelijk verantwoordelijk blijven voor het goed faciliteren van het onderwijs in onze gemeente, is het niet ondenkbaar, dat ook wij in de komende periode extra moeten investeren in toekomstbestendige schoolgebouwen, zoveel mogelijk afgestemd op het toekomstig aantal leerlingen in onze gemeente. In het nieuwe Integrale Huisvestingsplan Onderwijs 2016 – 2019 zullen wij een indicatie geven over de hoogte van deze investering.

Uit onderstaand overzicht blijkt, dat de geraamde toevoegingen aan reserves minus de onttrekkingen voor kapitaallasten niet kostendekkend zijn voor een budgettair neutrale overdracht van het buitenonderhoud naar de schoolbesturen. Door de afnemende kapitaallasten zal dit vanaf 2020 wel het geval zijn. Voorgesteld wordt om nadelen in de jaren 2016 tot en met 2019 te reserveren ten laste van het begrotingsresultaat.

Risico onderwijs buitenonderhoud	2016	2017	2018	2019
Toevoeging aan reserve	324.870	324.870	324.870	324.870
Onttrekking aan reserve	-223.983	-216.857	-207.592	-200.427
Saldo mutatie reserve	100.887	108.013	117.278	124.443
Taakstelling buitenonderhoud	-131.493	-131.493	-131.493	-131.493
Risico	-30.606	-23.480	-14.215	-7.050

Programma 6 Welzijn, sport en cultuur

Taakstelling exploitatie zwembad

In uw raad van 10 november 2014 is melding gemaakt van een complicerende factor bij de realisering van de taakstelling van € 23.000, die voortkomt uit heroverwegingsfase 2 en met ingang van 2015 in het financieel meerjarenperspectief is opgenomen. De eerste inzet is om bij de invulling van het nieuwe exploitatiemodel de mogelijkheden te onderzoeken om in de vorm van het genereren van extra inkomsten alsnog de taakstelling uit fase 2 te realiseren. In het betreffende raadsvoorstel is aangegeven, dat wanneer dit niet mocht lukken deze Begrotingsbrief 2016-2019 het afwegingsinstrument vormt om invulling te geven aan deze taakstelling uit fase 2. Hoewel het businessmodel nog moet worden opgeleverd, lijkt het op voorhand verstandig om in het meerjarenperspectief rekening te houden met het mogelijk niet realiseren van de taakstelling uit fase 2. Dit betekent, dat in het meerjarenperspectief 2016-2019 rekening wordt gehouden met het niet realiseren van de taakstelling uit fase 2, zijnde een bedrag van € 23.000 structureel.

Exploitatie accommodaties SKOW

Om de druk op de exploitatie van het Holstohuis te verminderen, is met eigenaar SallandWonen afgesproken, dat zij in 2015 en 2016 de huur niet indexeren. Vanaf 2017 zullen wij het prijsgevoelige deel van de exploitatiesubsidie gaan indexeren conform de consumentenindex huishoudens. Deze wordt geschat op ongeveer 2,5% per jaar. De financiële gevolgen, € 5.000 structureel per jaar, worden in de begroting 2017-2020 verwerkt.

Uitvoering gewijzigde Wet maatschappelijke ondersteuning

Voor de taak maatschappelijke ondersteuning (maar ook de jeugdzorg/programma 5 en participatie/programma 7) is door uw raad met ingang van 2015 een nieuw financieel kader vastgesteld voor het sociaal domein.

Uitgangspunt is om de eerste resultaten en prognoses te betrekken bij de monitor, die in oktober zal worden uitgebracht. Met uw raad is afgesproken, dat de hiervoor beschikbare middelen in elk geval tot en met 2017 binnen het sociaal domein dienen te blijven, terwijl daarnaast een risicobudget is toegevoegd aan verschillende onderdelen van de decentralisatietaken. Dit betekent, dat in het meerjarenperspectief wordt uitgegaan van een budgettair neutrale uitvoering van de decentralisaties.

Programma 7 Werk, inkomen en zorg

Participatiebudget

In het kader van de Participatiewet ontvangen wij een BUIG-budget (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) om de uitkeringen van te betalen en een participatiebudget om de kosten voor de re-integratieactiviteiten en de Wsw uit te (laten) voeren. Het Wsw-deel binnen het participatiebudget - € 2.191.107 voor 2016 - wordt in zijn geheel overgemaakt aan Sallcon. Er is een Herstructureringsplan Wsw 2014-2020 vastgesteld, waarin beschreven staat, hoe de bezuinigingen op de Wsw zo goed mogelijk kunnen worden opgevangen.

Het re-integratiedeel binnen het participatiebudget bedraagt voor 2016 € 150.655 (bron Meicirculaire 2015), terwijl het voor 2015 nog € 188.589 is. Ten opzichte van 2015 is dit dus een daling van ruim 20%! In 2017 en 2018 daalt het budget nog verder naar respectievelijk € 131.729 en € 117.653. Uitgaande van het uitgangspunt van budgetneutraliteit, dat de uitgaven niet groter mogen zijn dan de inkomsten, betekent voorgaande dat er de komende jaren nog scherpere keuzes moeten worden gemaakt bij het inzetten van de steeds schaarser wordende middelen.

Hulp bij het huishouden

In het najaar van 2014 heeft uw raad de notitie Toekomststrategie Huishoudelijke Hulp vastgesteld. In deze notitie staat op welke wijze het beleid wordt gewijzigd en aan de hand van een aantal aannames zijn de financiële gevolgen hiervan in kaart gebracht en verwerkt in de meerjarenbegroting. Het gewijzigde beleid is 1 januari 2015 ingegaan en inmiddels heeft er zich een aantal autonome ontwikkelingen voor gedaan, die ook gevolgen hebben voor het financiële meerjarenperspectief.

Ten opzichte van de begroting is de verwachting, dat we in 2016 € 215.000 meer inkomsten hebben. Dit wordt met name veroorzaakt, doordat we geen € 75.000 maar € 250.000 ontvangen van het Rijk als zogenoemde Huishoudelijk Hulp Toeslag. Daarnaast staat in de Meicirculaire 2015, dat de Integratie-uitkering Wmo, die wij van het Rijk ontvangen met € 50.000 naar boven is bijgesteld. Verder verwachten we totaal € 1.135.000 uit te geven en dat is € 75.000 minder ten opzichte van de eerdere ramingen. Dit komt, omdat er minder uren huishoudelijke hulp worden afgenomen, wat vooral veroorzaakt wordt doordat zich minder nieuwe klanten melden dan eerder was aangenomen. Per saldo ontstaat er ten opzichte van de begroting in 2016 dus een voordeel van totaal € 290.000.

Ten opzichte van de begroting verwachten we vanaf 2017 € 42.000 meer inkomsten (vooral voortkomend uit positieve bijstelling van de Integratie-uitkering Wmo in meicirculaire 2015) en € 261.000 minder uitgaven (afname van gerealiseerde uren). Per saldo ontstaat er een voordeel van € 303.000.

Onzekere factoren bij deze gegevens zijn onder andere de eventuele gevolgen van de uitkomsten van de juridische procedures, die op het gebied van hulp bij het huishouden in het land lopen (en de uitkomsten van de drie bezwaarschriften, die in onze gemeente zijn ingediend). Verder is het de vraag hoeveel van de ongeveer 200 klanten, van wie eind 2015 de indicatie stopt, vanaf 2016 daadwerkelijk gebruik gaan maken van de mogelijkheden, die de bijzondere bijstand biedt en of deze overeenkomen met de gehanteerde aannames. Wij zullen deze groep, maar ook de nieuwe klanten, in ieder geval zo goed als mogelijk informeren over de mogelijkheden van de (gedeeltelijke) vergoeding vanuit de Bijzondere Bijstand en daar waar het kan faciliteren, zodat zoveel mogelijk klanten een aanvraag indienen. Hierbij wordt wel opgemerkt, dat een klant uiteindelijk altijd zelf beslist of hij of zij een aanvraag indient of dit om wat voor reden dan ook niet doet.

De hiervoor beschreven voordelen worden als stelpost opgenomen conform uw besluit, dat de gelden die overblijven in elk geval t/m 2017 worden gereserveerd voor de verschillende doelgroepen binnen het Sociale Domein.

Collectief vervoer

Bij het collectief vervoer, ook wel Regiotaxi genoemd, wordt over 2016 een voordeel verwacht van € 75.000. De verwachting over 2016 is namelijk, dat er ten opzichte van 2014 20% minder kilometers worden gedeclareerd. Dit voordeel ontstaat, doordat er minder gebruik van de Regiotaxi wordt gemaakt, doordat het Toegangsteam van de gemeente inwoners steeds meer wijst op hun eigen kracht (bijvoorbeeld meerijden met een buurtgenoot die dezelfde bestemming heeft) en de verschillende vrijwillige vervoersdiensten die beschikbaar zijn binnen onze gemeente. Daarnaast is vanwege enorme

kostenstijgingen in de jaren ervoor medio 2013 een kilometergrens van 1.500 kilometer ingevoerd, wat betekent, dat er met de Regiotaxi maximaal 1.500 kilometer per jaar tegen het gereduceerde Wmo-tarief gereisd kan worden. Ook deze maatregel heeft ertoe geleid, dat het gebruik is afgenomen. Er wordt onderzocht hoe het vervoer van de verschillende doelgroepen (naast Wmo bijvoorbeeld ook leerlingenvervoer) gebundeld kan worden en vanaf 2017 in één gemeentelijk contract kan worden vormgegeven.

Programma 8 Dienstverlening

Rijbewijzen en reisdocumenten

Er is sprake van een stijging van de inkomsten met betrekking tot rijbewijzen en reisdocumenten. Dit is vooral te danken aan een toename van de afgifte van ID kaarten in de leeftijd 18- en de wijziging van de geldigheidstermijn voor rijbewijzen. Dit laatste leidt tot toename van de afgifte van rijbewijzen.

Programma 9 Bestuur en communicatie

Geen bijzonderheden.

10. Algemene dekkingsmiddelen

Afschaffing hondenbelasting

In het Coalitieakkoord 2014-2018 is opgenomen, dat de hondenbelasting in 2016 wordt afgeschaft. Bij de begroting 2015-2018 is met de financiële consequenties hiervan met ingang van 2016 al rekening gehouden.

Stelpost onderuitputting

In de begroting 2015-2018 is besloten om de stelpost onderuitputting in vier jaar fasegewijs af te bouwen tot 0% in 2019 in verband met de afname van investeringen. Deze afbouw betekent, dat met ingang van 2019 rekening moet worden gehouden met € 25.000 nadeel, waardoor de stelpost op nul komt.

Bedrijfsvoering

Invulling taakstelling bedrijfsvoering

In de afgelopen jaren zijn in onze gemeente vier heroverwegingsoperaties doorgevoerd met een totale bezuinigingsopdracht van € 4.918.500 met als opdracht om hiervan € 1.439.000 in te vullen vanuit de bedrijfsvoering. Deze bedrijfsvoeringstaakstelling is bij de tweede begrotingswijziging 2015 opgehoogd met de nog te dekken desintegratieschade als gevolg van regionalisering van de brandweer tot een bedrag van structureel € 1.553.000.

Vastgesteld kan worden, dat de oorspronkelijke taakstelling (meer dan) volledig is gerealiseerd, maar dat de totale taakstelling niet in z'n geheel kan worden ingevuld.

De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn:

- Formatieve ingrepen in de organisatie vragen meer implementatietijd dan vooraf ingeschat als gevolg waarvan vooral voor de korte termijn (2016 en 2017) de taakstelling nog niet geheel gerealiseerd kan worden.
- Vooral als gevolg van de economische crisis moet worden vastgesteld, dat de dekking van loonkosten uit projecten en grondexploitaties substantieel lager uitvalt (€ 150.000) dan is aangenomen bij de vaststelling van de taakstelling.

Inmiddels zijn binnen de bedrijfsvoering aanvullende maatregelen getroffen om deze tegenvallers op te vangen. Desondanks is het niet mogelijk om deze tegenvallers volledig ten laste van de bedrijfsvoering te brengen. In termen van kennis, kwaliteit en kwetsbaarheid wordt daarmee de ondergrens van wat de bedrijfsvoering van de organisatie kan dragen overschreden. Dit betekent, dat in structurele zin een aanvullend bedrag nodig is. De lasten zijn verwerkt in het financiële kader 2016-2019.

Autonome I.C.T-ontwikkelingen in verband met gewijzigde regelgeving

Nieuwe wettelijke verplichtingen vragen om aanvullende investeringen in ICT-programmatuur, die niet zijn opgenomen in de jaarlijkse bijdragen aan de I-werkorganisatie DOWR. Tevens is sprake van een aantal autonome ontwikkelingen, die in het financiële meerjarenperspectief meegenomen moeten worden. Concreet gaat het onder meer om kosten verbonden de operatie Basisregistratie Personen (BRP), de Basiskaart Grootschalige Topografie (BGT), indexering I-werkorganisatie en de jaarlijkse DigiD-audit. De lasten zijn opgenomen onder bestaand beleid in het financiële kader 2016-2019.

Totaalbeeld Financieel meerjarenperspectief 2016-2019

Rekening houdend met bovenstaande ontwikkelingen en nieuw beleid ziet het meerjarenperspectief begroting 2016-2019 er samengevat als volgt uit:

Financieel meerjarenperspectief 2016-2019		- = nadelig in financieel kader			
Onderdeel	2016	2017	2018	2019	
Primitieve begroting 2015-2018	133.452	198.162	1.469	1.469	
Totaal autonome ontwikkelingen	309.928	184.838	215.412	230.847	
Totaal bestaand beleid	-223.250	-155.053	-116.777	-107.525	
Totaal nieuw beleid	-37.200	300	12.800	-12.200	
Begroting 2016-2019 incl nieuw beleid	182.930	228.247	112.904	112.591	

Hieronder volgt een uitgebreide toelichting op het perspectief.

Inleiding

Uitgangspunt is het financieel perspectief uit de begroting 2015-2018 na wijziging (vastgesteld door de raad). De wijzigingen tot en met de eerste bestuursrapportage 2015 zijn verwerkt. De autonome ontwikkelingen in de conceptbegroting 2016-2019 zijn weergegeven. Onder bestaand beleid zijn de ontwikkelingen van het huidige beleid opgenomen. Onder nieuw beleid staan de nog af te wegen beleidsvoornemens.

FINANCIEEL KADER 2016-2019					
- = nadelig in financieel kader					
Onderdeel	2016	2017	2018	2019	Toelichting
Primitieve begroting 2015-2018	133.452	198.162	1.469	1.469	
Autonome ontwikkelingen					
Loonmaatregelen	1.062	21.061	29.561	29.561	richtlijnen
Prijscompensatie/indexering	-66.764	-66.697	-66.664	-66.664	richtlijnen, contractafspraken cf 2015
Kapitaallasten	13.158	5.633	5.018	24.324	Capellenborg/mn vrijval in 2019
Financiering	104.706	48.038	54.530	36.670	
Algemene Uitkering	228.465	143.502	157.666	147.655	svz meircirculaire 2015
OZB en overige heffingen	39.301	43.301	45.301	69.301	OZB +1%=€39.000opgenomen
Gladheidsbestrijding	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	Correctie eerdere verlaging budget
Subtotaal autonome ontwikkelingen	309.928	184.838	215.412	230.847	
Bestaand beleid					
Nadelig saldo buitenonderhoud onderwijs	-30.606	-23.480	-14.215	-7.050	Tekort op dekking uitname AU buitenonderhoud onderwijs
Bekostiging peuterwerk (VVE)	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	Bij ongewijzigd beleid
Leerlingenvervoer	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000	Bij ongewijzigd beleid obv uitkomst 2014
Collectief vervoer (regiotaxi)	75.000	75.000	75.000	75.000	Obv uitkomst 2015 1e berap 2015
Bijdrage GGD, aangepast op begroting GGD	10.456	10.456	10.456	10.456	Incl extra adolescentencontactmoment
Elshof: voordeel gymvervoer	10.000	10.000	10.000	10.000	Agv opheffen school
Rijbewijzen en reisdocumenten	29.220	37.090	37.090	37.090	Aantallen en tarieven
Leeftijdsbewust personeelsbeleid	7.400	7.400	7.400	7.400	2x geraamd
Heroverwegingen fase 2 tot en met 2014	-137.741	-89.712	-49.397	-47.309	Aangepast
Ontwikkelingen lci ivm nieuwe regelgeving	-84.028	-78.853	-90.156	-90.156	Aangepast met oa BGT
Overige kleine aanpassingen	17.049	17.046	17.045	17.044	
Subtotaal bestaand beleid	-223.250	-155.053	-116.777	-107.525	
Totaal concept begroting 2016-2019	220.130	227.947	100.104	124.791	
Onderdeel	2016	2017	2018	2019	Toelichting
Nieuw beleid					
Exploitatie accommodaties SKOW		-5.000	-5.000	-5.000	Indexering
Bekostiging peuterwerk (VVE)	23.700	23.700	23.700	23.700	Na aanpassing beleid
Afbouw stelpost onderuitputting				-25.000	Afbouw naar nul cf voorgaande jaren
Actualiseren ruimtelijk beleidskader	* -150.112	-48.112	pm		PM voor voorbereiding Omgevingswet
Leader bijdrage	-26.000				
Samenwerking Zwolle	-5.900	-5.900	-5.900	-5.900	
Beleidsvisie recreatie, Toerisme en Cultuur	-29.000	-12.500			Aanjaagbudget
Programma duurzaamheid 2016-2020	** -175.000				Nog splitsen in jaren
Dekking nieuw beleid					
Middelen binnenstedelijke vernieuwing	* 150.112	48.112			Act structuurvisie en ruimtelijke beleidskader
Reserve duurzaamheid	** 175.000				Nog splitsen in jaren
Totaal nieuw beleid	-37.200	300	12.800	-12.200	
Begroting 2016-2019 incl nieuw beleid	182.930	228.247	112.904	112.591	

Toelichting onderdelen Autonome ontwikkelingen

Loonmaatregelen

In de begroting 2015-2018 was naast de mutaties conform de richtlijnen op basis van aannames al rekening gehouden met de gevolgen van de nieuwe CAO en de organisatiewijziging. Per saldo resulteert dit vanaf 2016 in een gering positief saldo.

Prijscompensatie

Voor prijscompensatie wordt in principe 0% gehanteerd, tenzij contractueel anders is overeengekomen. De uitkomst is €16.000 nadeliger dan vorig jaar (was toen €50.000). Dit wordt vooral veroorzaakt, doordat voor de samenwerking DOWR-I (contracten met leveranciers) vanaf 2016 overeenkomstig de richtlijnen nu ook rekening wordt gehouden met indexering.

Kapitaallasten

Naast aanpassingen in investeringen en vrijval van rente in 2019 als gevolg van afschrijving is er door de afronding van de PmJP gelden voor Welsum en Boskamp een voordeel ontstaan (WonenZorgWelzijn-gelden).

Financiering

Met betrekking tot financiering is een fors voordeel behaald als gevolg van een samenloop van een aantal ontwikkelingen. In 2014/2015 zijn langlopende leningen afgesloten tegen een zeer laag rentepercentage. Doordat de duurere leningen steeds verder worden afgelost ontstaat hierdoor een rentevoordeel.

Door de omzetting van de reserve Riolering naar een voorziening Riolering is de rentetoevoeging aan deze reserve vervallen.

Het geraamde financieringstekort is lager, waardoor de rentelasten afnemen.

Als gevolg van een wijziging in het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) zal de rentetoe rekening aan grondexploitaties veranderen. Voorlopig wordt rekening gehouden met een nadelig effect van € 50.000.

Ook is rekening gehouden met het risico op een toekomstige rentestijging voor € 50.000.

Algemene Uitkering Meicirculaire 2015

Voor de berekening van Algemene Uitkering (AU) is de Meicirculaire 2015 als uitgangspunt gebruikt. Hierin zijn de aanpassingen verwerkt van de 2^e fase onderhoud gemeentefonds en de aanpassing van het budget Sociaal Domein, vooral als gevolg van de invoering van de objectieve verdeelmodellen. De 2^e fase onderhoud gemeentefonds leidt tot een hogere uitkering voor onze gemeente.

De ontwikkeling in het accres is negatief als gevolg van lagere rijksuitgaven. De mutatie op de uitkeringsfactor is een positieve bijstelling als gevolg van loonontwikkeling en prijsindexering.

De ontwikkeling in de hoeveelheden en uitkeringsbasis zijn per saldo negatief. In afwijking van het ministerie hebben wij gerekend met een constant aantal uitkeringsontvangers van gemiddeld 150 (2015-2018: 140), omdat de uitgaven ook gebaseerd zijn op een constant aantal en afwijkingen plus/min voor een deel worden afgezwakt door het toepassen van een driejaarlijks gemiddelde.

Per saldo laat de algemene uitkering in meerjarenperspectief een positief beeld zien.

OZB en overige heffingen

Rekening is gehouden met 1 % stijging van de OZB (trendpercentage conform de vastgestelde begrotingsrichtlijnen 2016).

Gladheidsbestrijding

Het budget (voor de externe kosten) gladheidsbestrijding dient als autonome ontwikkeling aangepast te worden van € 15.000 naar € 25.000. Dit is een herstelactie op een onterechte boekhoudkundige aframing in 2013. Wij hebben uw raad toen voorgesteld over te gaan op preventief strooien en daarvoor het budget te verhogen. In het kader van het minimabeleid is er in die raadsbijeenkomst een amendement aangenomen, waarbij is besloten om - afwijkend van ons voorstel - het minimabeleid niet te versoberen en de budgettophoging voor het preventief strooien voor een deel als dekking hiervoor te gebruiken.

Abusievelijk is toen het oorspronkelijke budget verlaagd met € 10.000.

Toelichting onderdelen Bestaand beleid

Verschillende onderdelen van de ontwikkelingen in het bestaand beleid zijn toegelicht in de programma's. Een aantal onderdelen is kort toegelicht in het totaaloverzicht van budgettaire effecten (zie hierboven, kolom Toelichting). Voor de inhoud wordt hiernaar verwezen. Enkele andere onderdelen worden hieronder toegelicht.

Heroverwegingen fase 2 tot en met fase 4 (2014)

In de afgelopen jaren is gebleken, dat het niet lukt enkele onderdelen van het totale pakket aan heroverwegingsmaatregelen uit de fasen 2 tot en met 4 (bijna 5 miljoen) te realiseren. Op de niet te realiseren onderdelen wordt hieronder ingegaan.

Heroverwegingen fase 2 t/m 4	2016	2017	2018	2019
APV leges fase 4	-4.400	-2.200	0	0
Zwembad fase 2	-22.631	-22.631	-22.631	-22.631
Dienstverlening verdienmodel fase 2	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
Taakstelling bedrijfsvoering t/m fase 4	-101.710	-55.881	-17.766	-15.678
	-137.741	-89.712	-49.397	-47.309

>APV leges:

Door uw raad is besloten gefaseerd toe te werken naar kostendekkendheid van APV leges. De financiële effecten hiervan moeten nog in de begroting verwerkt worden.

>Taakstelling exploitatie zwembad:

Dit is toegelicht onder programma 6.

>Dienstverlening verdienmodel:

Onderdeel van het heroverwegingspakket was de maatregel om contracten met externe dienstverleners af te sluiten voor het gebruik van de gemeentelijke gebouwen. Het oorspronkelijke bedrag van het verdienmodel was € 15.000. Voor € 6.000 is deze maatregel ingevuld. Het is in de praktijk gebleken, dat de maatregel niet verder gerealiseerd kan worden. Voorgesteld wordt € 9.000 ten laste van het begrotingsperspectief te brengen.

>Taakstelling bedrijfsvoering

Dit is toegelicht onder het kopje Bedrijfsvoering.

In meerjarenperspectief ziet het beeld er als volgt uit:

Taakstelling bedrijfsvoering	2016	2017	2018	2019
Primitieve begroting 2015-2018	-122.704	-96.005	-96.005	-96.005
<u>Mutaties aanvullend besluit:</u>				
Desintegratieschade brandweer	-76.000	-114.000	-114.000	-114.000
Dekking DOWR desintegratieschade brandweer	45.000	45.000	45.000	45.000
Ontwikkeling samenwerking DOWR	20.000	40.000	40.000	40.000
Uitvoering invulling formatieplan	42.500	42.500	42.500	42.500
Dekking via uitvoeringsbudget 3 D's	78.000	78.000	78.000	78.000
	-13.204	-4.505	-4.505	-4.505
<u>Autonome ontwikkelingen:</u>				
Invulling taakstelling	7.510	7.510	7.510	7.510
Formatie DIV	-50.000	-22.752	3.353	3.353
Verrekening uren grondexpl. en projecten	-53.315	-53.315	-53.315	-53.315
Invulling taakstelling DOWR	-17.701	-7.819	4.191	6.279
Team klantcontactcentrum	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
	-151.710	-105.881	-67.766	-65.678
<u>Dekking door:</u>				
Efficiënt onderhoud gebouwen	15.000	15.000	15.000	15.000
Samenwerking DOWR	35.000	35.000	35.000	35.000
	50.000	50.000	50.000	50.000
Mutatie financieel kader 2016-2019	-101.710	-55.881	-17.766	-15.678

Ontwikkelingen ICT

Nieuwe wettelijke verplichtingen vragen om aanvullende investeringen in ICT-programmatuur, die niet zijn opgenomen in de jaarlijkse bijdragen aan de I-werkorganisatie DOWR. Tevens is sprake van een aantal autonome ontwikkelingen, die in het financieel meerjarenperspectief meegenomen moeten worden. Concreet gaat het onder meer om kosten verbonden de operatie Basisregistratie Personen (BRP), de Basiskaart Grootschalige Topografie (BGT), indexering I-werkorganisatie en de jaarlijkse DigiD-audit.

Beleidsveld Sociaal Domein (SD) en Wmo huishoudelijke hulp

Mutaties Meicirculaire 2015

In de Meicirculaire 2015 zijn de budgetten voor het beleidsveld Sociaal Domein (jeugd, zorg en participatie) aangepast, vooral als gevolg van de invoering van objectieve verdeelmodellen. Deze mutaties zijn budgettair neutraal in het meerjarenperspectief verwerkt. Voor de onderdelen zorg en jeugd is het resp. voor- en nadelig verschil op stelposten verwerkt. Voor het onderdeel participatie zijn de mutaties al verwerkt in de budgetten zelf.

In onderstaand overzicht (A) wordt zichtbaar gemaakt welke taakstelling er voor het beleidsveld SD geldt.

A. Sociaal Domein en WMO Huishoudelijke hulp	2016	2017	2018	2019
Mutaties meicirculaire 2015 budgetten SD:				
- Zorg	193.793	294.904	226.210	203.723
- Jeugd	-655.273	-830.846	-819.936	-815.588
- Participatiewet	-117.804	-164.411	-222.623	-331.229
	-579.284	-700.353	-816.349	-943.094
Gereserveerd voor uitname langdurige zorg (raad 16-2)	25.000	25.000	25.000	25.000
Ingevuld in budgetten participatie	117.804	164.411	222.623	331.229
Nog in te vullen taakstelling SD	-436.480	-510.942	-568.726	-586.865

Beschikbare budgetten begroting 2016-2019

De lijn in de begroting 2015-2018 is grotendeels voortgezet in die van 2016-2019, in afwachting van de werkelijke ontwikkeling van de uitgaven. Overeenkomstig uw besluit van 16 februari 2015 zijn er structureel risicobudgetten in de begroting geraamd. Er is structureel budget beschikbaar voor toegang, uitvoering, experimenten en nieuw beleid. Voor Zorg en Wmo huishoudelijke hulp zijn niet ingezette budgetten beschikbaar.

Voor het budget Wmo huishoudelijke hulp is de mutatie in de integratieuitkering WMO budgettair neutraal verwerkt. De verwachte afwijkingen ten opzichte van de huidige begroting zijn wel in de begroting 2016-2019 verwerkt, maar de verwachte voordelen zijn per saldo op een stelpost gezet in afwachting van de werkelijke ontwikkeling op dit gebied en binnen het SD.

Daarnaast resteert nog een taakstelling op maatschappelijke ondersteuning uit de heroverweging fase 4 (begroting 2014, pag. 43-44).

In het 4^e kwartaal zal op basis van de werkelijke ontwikkeling van de uitgaven een nieuwe begroting worden opgesteld binnen de financiële kaders, zoals deze nu in de begroting zijn opgenomen.

Samenvattend is onderstaand weergegeven, welke budgetten er beschikbaar zijn (overzicht B) voor invulling van het per saldo nadelige effect uit de Meicirculaire 2015 op de budgetten SD (overzicht A). Op basis van uw besluit van 16 februari 2015 zijn er ook budgetten beschikbaar en geormerkt voor nog uit te voeren beleid in het Sociaal Domein, onder meer voor beleid mantelzorg, beleid CER/Wtcg en participatie. Zie overzicht D.

B. Beschikbare budgetten SD en WMO HH	2016	2017	2018	2019
- Geraamde risicobudgetten	273.214	273.214	273.214	273.214
- Toegang, uitvoering, experimenten en onvoorzien, niet ingezet budget	157.995	185.453	184.476	184.476
- Zorg, niet ingezet budget	112.428	69.666	76.009	94.209
- WMO HH, niet ingezet budget	383.219	334.225	333.305	270.551
- Reintegratiebudget, geraamd tekort			-4.347	
- HO fase 4, taakstelling op budget maatsch. onderst.	-22.500	-43.700	-43.700	-43.700
totaal	904.356	818.858	818.957	778.750
C. Nog totaal beschikbaar na opvangen taakstelling	467.876	307.916	250.231	191.885
D. Beschikbare budgetten voor uit te voeren beleid	2016	2017	2018	2019
- beleid CER/Wtcg	250.000	250.000	250.000	250.000
- beleid mantelzorg	110.000	110.000	110.000	110.000
- uitvoering beleid CER/Wtcg	31.406	40.000	40.000	40.000
- uitvoering beleid mantelzorg	15.000	15.000	15.000	15.000
- uitvoering beleid participatie	14.149	23.777	30.385	30.385
totaal	420.555	438.777	445.385	445.385

Uit de overzichten blijkt, dat de negatieve mutaties ten gevolge van de Meicirculaire 2015 met betrekking tot het beleidsveld Sociaal Domein kunnen worden opgevangen binnen de in de begroting beschikbare budgetten.

Andere onderwerpen

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Met de invoering van de vennootschapsbelasting voor gemeenten met ingang van 2016 is in de begroting geen rekening gehouden. Op dit moment is niet duidelijk, wat de gevolgen hiervan zullen zijn. De gevolgen van de invoering van de vennootschapsbelasting kunnen financieel zijn door de heffing van belasting per 2016 over behaalde voordelen op economische bedrijfsonderdelen. Dit betreft onder andere de grondexploitaties, exploitaties sportaccommodaties, exploitatie loswal, etc. In veel gevallen zijn de kosten hoger dan de opbrengsten, maar moet wel rekening gehouden worden met een lager toegestane toerekening van kosten. De grondexploitaties vormen het grootste risico. Er zal zorgvuldig moeten worden omgegaan met afwaardering van gronden en het bepalen van het resultaat bij afronding.

Naast de financiële gevolgen zijn er ook gevolgen voor de bedrijfsvoering. De werkzaamheden zullen toenemen door de invoering van de Vpb. Afschrijvingen moeten fiscaal worden bepaald, er moet een fiscale balans worden opgesteld en de berekeningen voor het bepalen van het wel/niet afdragen van Vpb moeten worden gemaakt. Dit zal extra capaciteit vragen bij zowel de gemeente als in de samenwerking DOWR.

Reserves en voorzieningen

In de uitwerking van de nota reserves en voorzieningen zullen de volgende ontwikkelingen meegenomen worden.

➤ Reserve riolering vs. voorziening riolering

De reserve riolering is in 2014 omgezet in een voorziening riolering op basis van wettelijke voorschriften. Aan de reserve riolering werd jaarlijks 1,5% rente toegerekend en aan de reserve toegevoegd. Bij de begroting 2015-2018 is bepaald, dat voor de periode 2015-2018 de rente in de exploitatie vrijvalt voor 100% in 2015 en aflopend naar 60% in 2018.

Aan de voorziening riolering mag geen rente worden toegerekend, waardoor een nadeel in de exploitatie is ontstaan. Dit wordt gecompenseerd door een hoger financieringsoverschot.

Bij de actualisering van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) wordt rekening gehouden met de gewijzigde omstandigheden.

➤ Voorziening verwachte verliezen grondexploitaties

Voor de verwachte verliezen van grondexploitaties is een voorziening getroffen. De verwachte verliezen worden hiervoor contant gemaakt, waarbij wordt gerekend met 4% rente. Aan de voorziening wordt niet standaard rente toegerekend, zodat bij ongewijzigde omstandigheden jaarlijks bij de jaarrekening de contantewaarderekenrente moet worden toegevoegd aan de voorziening. Voorstel is om aan deze voorziening jaarlijks 4% rente toe te voegen. Hiermee is een bedrag van € 121.000 gemoeid.

Voornemen herziening BBV-verslaggevingsregels grondexploitaties

De commissie BBV heeft de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kritisch onder de loep genomen. De reden hiervoor is een aantal ontwikkelingen op het gebied van grondexploitaties. Namelijk: de forse afboekingen van gemeenten op grondposities in de afgelopen jaren, de aanbevelingen uit het rapport Vernieuwing BBV over transparantie en vergelijkbaarheid, en de aankomende Omgevingswet. De afbakening is ook onvermijdelijk in het kader van de aankomende vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten (Vpb). Het kan namelijk helpen in de fiscale discussie over de afbakening van de ondernemersactiviteit en de toe te rekenen kosten en opbrengsten.

De commissie BBV heeft een aantal voorstellen uitgewerkt, die leiden tot wijzigingen in het BBV en de uitwerking hiervan. De wijzigingen zouden tot meer transparantie, eenduidigheid en een vermindering van de administratieve lasten moeten leiden.

De wijzigingen moeten per 1 januari 2016 gaan gelden en kunnen gevolgen hebben voor de begroting 2016. De eventuele gevolgen zullen in kaart worden gebracht.

Risicobeheersing

In de Jaarstukken 2014 hebben wij aangegeven, dat op grond van de reserve-omvang de ratio € 733.809/€ 830.783 = afgerond 0,88 bedraagt. Om de ratio voorlopig op de streefwaarde van 1 te brengen moet afgerond € 100.000 uit de Investeringsreserve beschikbaar blijven als weerstandvermogen.

In de eerste bestuursrapportage 2015 hebben wij gerapporteerd, dat het weerstandsvermogen door het nadelige resultaat van deze bestuursrapportage niet meer voldoet aan de streefwaarde van 1. Wij hebben toen geconcludeerd, dat dit op dit moment geen probleem hoeft te zijn, omdat het risicobedrag van één van de budgettaire risico's in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de Jaarstukken 2014, te weten het onderhoud van wegen, naar de inzichten van nu, verlaagd kan worden.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de Begroting 2016 zal een actualisatie van de risico's en een nieuwe berekening van het weerstandsvermogen plaatsvinden.

Voorstel besluitvorming

Wij stellen u voor in te stemmen met de Begrotingsbrief 2016-2019 en de daarin aangegeven (autonome) ontwikkelingen en de voorstellen voor nieuw beleid en deze als kader vaststellen voor de begroting 2016-2019.

Burgemeester en wethouders van Olst-Wijhe,

de secretaris/algemeen directeur
A. (Arie) Oeseburg

de burgemeester
A.G.J. (Ton) Strien